

Кенгеш

Сенаторла Шимал Кавказны банкларыны ишлерин сюзерикдиле

Федерация Совети Финансла рынокла эмда ачыкъа жюрютю жаны бла комитети 28-чи октябрьде Нальчикде бардырыкъ жыйылуунда Север-Кавказ округда банк системаны айыгъуну онгларын сюзерикдиле эмда банк жуушла бла жалчыту не халда болганына кыаркъыды.

Кенгешчи КЪМР-ни Президент Арсен Каноков ачыкъыды. Бардырган а Федерация Совети Финансла рынокла эмда ачыкъа жюрютю жаны бла комитети председатели Дмитрий Аняев эттериди. «Тегерек стол» халда бардырылыкъ жыйылууга Россияни Банкны директорларыны советини членни Кредит организацияны ишлерине лицензияла берю эмда финансла бла халны

игилендирю жаны бла департаментни директору Михаил Сухов, «Адамланы банклада ачаларын къоруулау жаны бла агентстволар корпорацияны генеральни директору Александр Турбанов эм толтурууу властыны банк иш бла байланы федеральни органдарыны, бизнесни да келечилери кыатышырыкъдыла.

Кенгешде дагыда Север-Кавказ федеральни округда макроекономика эм социальный болмуно вопросларын сюзерге, потребитель, ипотека кредитле берю не халда болганына, финансла жюрютюуно право жаны бла къоруулау, банк жуушланы куслеринде законла жарашдырууно амалларына кыаргъа белгиленди.

ОСЮПЛАНЫ Галина.

Конкурс

Журналистле сауыгалангандыла

«Шти и перо» деген Битеурессой конкурсу итогларын чыгъара. Воронежде милицияны юсюнден жазган бек ити журналистле апарын айтады. «Территория О2» деген номинацияда «Кабардино-Балкария Регион О7» журнал хорлаганды. Ол 2009 жылдан бери МВД-ны КЪМР-де УТИБДД-ны болушулуугу бла чыгъарды.

Аны укердилю, баш редактору да Россияни Журналистлерини союзуни членни Героогъланы Русланды. Ол ич ишлери органдарыны ишлени юсюнден

ген бёмомлерини къуллукчуларына ишлерин жууялы толтурганлары ючюн, журналистлеге уа – битю болган затланы жашырыкъ билдиргенери ючюн ырызлыгын билдиргенди Нургалиев. «Ол бизге кесибизни ишбизге жанындан кыаргъа, кемчилликлерин кёрюп, аланы тозетирге ойт берди», – дегенди министр.

Быйыл Россияни МВД-сыны Жамат уа бла байланыкъла жюрютюуно управленясында энчи комиссианы членлерине 1136 конкурс ишге кыа-

жазганы, правоу сакъланганы ичи жаны бла кёрюлгени ючюн «За содействие МВД» деген белги бла да сауыгаланганды.

Конкурса хорлаганланы къуаныч халда сауыгалангана РФ-ни ич ишлерини министри Гашид Нургалиев эм Воронеж областны губернатору Александр Гордеев да кыатышандыла. Ич ишлери органдарыны информация эм жамат уа бла байланыкъны жюрют-

раргъа тошгенди. Аладан 514-сон министрствону калечилери, 622-сон журналистле бла чыгъармачлык коллективле кёрюлганды. Чыгъарылган итогларга кёре, дипломлагга 120 ич тиийли болганды.

БЕСЛЕН БЕЖАНОВ (ондан солга): Фергьогъланы Руслан артист Сергей Селин бла.

СУРАТДА (ондан солга): Фергьогъланы Руслан артист Сергей Селин бла.

Бир бирге жарыкъ тюбеп, ариу сёзлерин да аямайдыла

Нальчикде халкыны санын жазыу бардырылган бешинчи номерли участкада болганыбызда, аны таматасы Руслан Бегидов бла төртюнчю участканы инструктору Мария Антоненко нечча адамны жазганыларына зөсбин чыгъара тура эдиле. Ала айтханга кёре, подписчикле энди экинчи-ючюнчю кере айлан чыгъадыла адамланы юйлерине. Переписчиклени араларында студентле да бардыла.

– Иш юсюнде кёргенме студентле жазгъан адамларына жарыкъ тюбейдиле, ариу сёзлерини да аямайдыла, – дейди Мария Витальевна.

Руслан Бегидов ишлерин тап бардырыгъа тынгыла отула бергенлери ючюн 14-чю номерли школну бла 63-чю сабий садны башчыларына ырызлыгын билдиргенди.

Мария Антоненко бла Руслан Бегидов.

Инструктор Къудайланы Марина.

Мария Антоненко бла Руслан Бегидов.

– Жарыгъа, эшиклерин ачмай кьойгъанла да тюбейдиле. Алай чырмаула болмасала, ишбиз теркирек барлык эди, – дегенди Руслан, кеслерини ишлерин юсюнден айта.

Шахарны 24-чю участкасында бу мағаналы кампаняны бардырыуа инструктор Къудайланы Марина бек сакды. Ол подписчикле келтирген кыаргъатланы тынгыла тинтди.

СУРАТЛАНЫ МАМАЙЛАНЫ Алий алганды.

ТІГЕРЕК СТОЛ

Дарман салыу хайырлы болганы чертилгенди

Геурюрге кюн Нальчик шахарны жер-жерли администрациясыны жыйылууга бардырылуучы участка «Вакцинация» деген темга «тегерек стол» болганды. Анда сөз полиомиелите бла гриппе къажуу сайбелеге дарман салыуно юсюнден барганды. Аны мураты – дарман салыу – жуукъулау арууладан сакълауно бек хайырлы амалы болганын аныглату эди.

«Тегерек столну» Нальчик шахарны жер-жерли администрациясыны Саулук сакълау управленясы бла «Нальчик» газетни редакциясы кыурагандыла. Аны ишине управленяны начальниги Марина Аксорова, КЪМР-ни Саулук сакълау министрствосуно бёмомуно таматасы Эмма Макоева, администрацияны Билим беру департаментини башчысына

орунбасары Борчаланы Камал, шахарны 1-2-чи номерли сабий поликлиникаларыны участка врачлары Махийланы Мария, Инна Саркисян эм иммунолог Хида Шакова, Роспотребнадзору КЪМР-де Управленясыны таматасы Юрий Кудрявцев кыатышандыла. «Тегерек столну» газетни баш редактору Лилия Дзмишова ачында эм бардырыганды.

Бек алгъа ол жыйылганында дарман салыуно юсюнден видеофильмде адамланы оқомларына тынгылатханды. Анда айтылганына кёре, кёпле анга артыкъ ырызлы болмагъанларын, хайырлыганына ийнанмагъанларын билдиргендиле, дарман салдырыгъа къоркъганылары да аны себепли болганын айтхандыла.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Школ жашуу

Алчыланы айырыула беллигендиле

Зольск району Совхозное элини орта школунда билим беру учрежденианы окуучуларыны комитетини башчысын эм Пионер дружинасы советини председатели айырыу бардырылганды.

Школун директору ойретю жаны бла орунбасары Амина Уришеваны айтханга кёре, бир къауум жылдан бери школ самоуправление сайбилене бош заманларын хайырлы оздуруу, спорт эм культура ишлери, жандуурлук ақшала, окуу учреждениа нызамлыктын жалчытуу бла керешди. Ол системаны ишени хайыры анга ким башчылык этгенге кёре болады, аны себепли айырыула школун жашауунда мағаналы жерин алгъанды.

Окуучулары самоуправленясыны айырыуларыны формасы, керти айырыулача, къол кёртюру кабинетлени, биотендерини, урналаны да хайырланганы бла бардырылганын чертирге тийишди. Эки школ организацияны да башчыларына онушар кандидат бар эдиле. Ала барысы да тенглерини, усталаны араларында да намыслары жюрюенле эдиле. Класс руководительден къураалган комиссияны иш кёт эди, школ директору Аминат Губжогова жууму къалды барганына кыарганды.

Айырыуно итогларына кёре, окуучулары комитетини башчысы 11-чи классны окуучусу Байрамкуланы Азамат болганды. Пионер дружинасы советини председателине уа 8-чи классны окуучусу Алёна Каскулова айырылганды. Аланы экинси да алда улуу иш сакъланы, ол алгъа кеслерин терлестирю социальный жуумулада сынаргъа, чырмауладан өтерге, тенглерин алларында жууаплыккыны сезерге онг берликди.

Эмма ПШУНОВА, Зольск району администрациясыны пресс-службасы.

КОНЦЕРТ

Къарачай жырны байрамы

Бу кюнде профсоюзланы Культура дворецинде къарачай жырны байрамлы ингри этгенди. Малкъарлы жырчыла Къарачайда, ала уа бизде концерт программаларын кёрюлгенини бир талай жыл болады. Артистле уа жырны мухтураны тосо бла бизни биотюн жуукъу этдиле.

Шёндогоу жашауу кыйынлыгына да къарамай, жыр ингриге халкъ ойген жырчыла чакъырландыла. Концертни къурагъан Мамайлары Фатимат айтханга кёре, бери биз барыбыз да жырларына тынгыларгъа кюсеген артистле келгендиле. Аланы араларында Ездяенаны Альберт, Тамбийланы Кысбот, Батчаланы Лидия, Байкулланы Солтан, битю Кавказга да фахмусуун айтдырган Батчаланы Ахмат, жаш жырчыла Деккушланы Аида бла Акъбайланы Лаура, эгеч бла кыарындаш Борлакъланы Мекла бла Абдуллах.

Ахыры 3-чю бетдеди.

Интернатчыла мында хар керекли китапны табадыла
2 бет

Абдулланы таулу шүёлларынды бир-эки сөз
3 бет

«Бабугентчилени башламчылыкларын дурус кёреби»
3 бет

Жаш тёлю кючюн кёрюлгени
4 бет

Жангылыгъла

Жууаплы кёздени къарагандыла

Россияни Сюдиону онуноу толтуруу жаны бла федеральни службасыны КЪМР-де Управленясы (ФСОИ) халкыны санын жазыу башланганды оқуны, ишчи къауум кыураганды. Ол Управленяны таматасыны орунбасары ич службаны полковник А. Болонун эмда ишчи къауум секретари ич службаны майору Р. Текаваны башчылыкларында бу жууаплы борюну толтурууу колгъа алганды эмда аны 17-чи октябрьге таматтганды.

Республиканы битю поэтически учрежденияларында бу мағаналы ишге тынгылы хазырангандарын да белгилемеи жарамас. Жазыу этер, материалланы сакълар ючюн да, саяз эм техника амалла бла тынгылы жалчылыгын отула белгилендиле. Соруде жазыла эм документле Къабардыстандан алгъаракладан оқуны алынган эдиле. Жазыуу бардырылганы ойретюге да энчи сз бурлапганды. Тутулуу тургъына бла ойретю-ангылатуу иш кыурапганды. Ала бу ишчи мағаналылыгын сөзгерлерин да белгилерге тийишлиди.

Жазыу къалай барганына койн сайан контроль этилгенди, соруде жазылан документледе жалчылыча болмасынла деп, алгъа бир кере кыаралы кыалмаганды.

МАДИНА ЗАБАРОВА УОСИ-ни пресс-службасы.

Тизгинни жыйыу

Ийманла изеуге кысыгандыла

Къабарты-Малкъарны Зольск районунда бла Ставрополь крайны Киров районунда жашагъанланы «Кавказ» федеральни жолуу жанлары таппандырыууга бирге чыгъулары ачыкъ тереге айланганды.

Бу жол зольскечиле жолуу алакъа жетген кесегини тизгинни жыйыу суботиники сакъай турмай чыгъгандыла. Район администрацияда, Пенсия фонду бёмомлорун, адамланы сопуларын къурауу Культура арада ишлеген кеслерине жеткен жерлени тазалап бошагандыла. Псынадаха, Светловодское эм ЭТО эплерде жашагъанла да жол жанында агъач ызыне 200 метрден асламын таппандырыгандыла.

Мака оны дин ахлулары да бу иштен бери жанында къалмагъанла-раис-иймам Мухамед Шанхунчюну башчылыгында изеуге ийманла Суфурдин Дауров, Ахмет Журданов, Мусалин Мамайлы, Хаби Хамидов да чыгъгандыла эмда жигер ишлегендиле. Аладан бек таматгъа уа 90 жылдан атылаганды.

Ставрополь крайны Киров районуну Прогресс посёлканы ийманлары Хамиди Еричканов, Трамлиан Мухамет бла Виталий Теуважук да ол ишлеге тирти кыатышандыла.

ЭММА ПШУНОВА, Зольск району администрациясыны пресс-службасыны башчысы.

Иш бла жалчытуу

Чегем районда ишсизлени саны азайганды

Быйыл январь айдан башлап Чегем району халкыны иш бла жалчытуу арасында ишсизлена сөздеде 1955 адам болганды. Тогуз айны ичинде уа аланы саны 1283-ге дерин азайганды.

Иш бла жалчытуу ара, тюрно-тюрло программаланы хайырылганы, жай кезиде акъылбалыкъ болмаган 376 сабий хакъ алып урунурча этгенди. Кёл заманыны ич табалмай айтхангандан, организация, неда предприниматель болгъаны неда ишчилерини санын къыскартканы себепли ишчи къалган 27 адамга, ол санда кёл сабийли аналары бир къауумна, хакъ тёлгенден болжалы жуушула таппанды. Усталыкларыны эсдорюрге неда толорлендирге да 148 адамны жибергенди.

Ставрополь крайны Чегем районунда аланы санларын азайтыуу бла кереширге ойлене бла 200 кешини этилгенди, субсидияла берилгендиле. Оқуны юйрени бошагъан 13 жаш адам алгъан усталыкларына кёре коч айгъа стажировкалга жиберилгендиле. «Чегемни агъач мюлюк» къырлал учреждение бла этиген келишимге кёре, 18 адам жамат ушлеге кыатышандыла.

АСИЯТ АХИЕВА, Чегем району администрациясыны пресс-службасыны башчысы.

Шүёлкы

Юг Кореяны окуучулары найкочула бла танышыргъа сюедиле

Болтон Найкоч эли школунда Юг Кореядан сыйлы къонакъла келгиле. Бу къаралы окуучулары тазуу сабийле бла танышыргъа, миллетибизни культураны бла шагъарлы болургъа сыйгерленери юсюнден алгъандан оқуны келишим этгендиле.

Къонакълагъа аэропорт тоберикчиле. 24-чю октябрьде Эльбрусту тийирисне барлыкдыла. Андан сора корейли сарбилье «Мени жашгъан эл бирле» деген ачыкъ дерседе болушкыда, школда окуучу-ойретюу иш бла шагъарлейлендиле. «Мени миллетим» деген ачыкъ дерседен сора уа, къонакъланы Чегем чукчурагъа, Чирик кёлге, Отыары Малкъаргъа да элтиридиле.

Корейли окуучулагъа найкочула тынгылы концерт программалары да кызылганды. Къонакъла бизни республикада 28-чи октябрьге дерин турлукдыла.

МАМАЙЛАНЫ Алий.

Ахшы амал

Жазылуучуну ыйыгыны Хурметти ошуучула!

14-чю октябрьден башлап 24-чю октябрьге дерин КЪМР-ни Почта саязыны федеральни управленясы «Жазылуучуну ыйыгын» бардырады.

Ол кезиде сизни саязыны битюу почта бёмомлеринде 2011 жылы биринчи жарымына «Заман» газетини жуумула да башлап жер-жерди, ара изданилагъа учуз багъа бла жазылыргъа онтугуз болмушчу.

Бизини индексибиз - 51532

Дарман салыу хайырлы болганы чертилгенди

Ахыры. Аллы 1-чи бетгедеи.

Дарман салыу - деп аңгылатканды Марина Галимова, аурутка кыжау имунитетин көчүрдүндөи эмда жукуган аурудан саккалды, аланы жайылмазларына себеплик этеди. Андан сора да, сабий грипптен неда полиомиелиттен ауруду эсе, дарман заманында салынгананы хайырландан саусуз теркирек аягы юсоне болады, адамы санына, чархына да хаста аз жетеди.

Марина Аксорова профилактиканы хайырландан жукуган ауруду иги да азайганылар, сабийдени 95-98 процентине дарман салына у, ол тюрю ауруданы топусунлай кууртурга оксуна да болгулун чертгенди.

Андан сора да, ол бюгочюкде Нальчик шахар окугда полиомиелите кыжау дарман салынырык сабийдени тизмеси жарашдырылганы да айтаанды. Алай бла алта байкактан башап, онбеш жылларына дери 40 миң сабийге дарман салынырга керекисин билдиргенди. Ол ишин 108 бригада тамамларкыды, алдан 62-чи автотранспорт, термометрлерде бла жалчынтынганды. Жер-жерди бюджеттен холондырып оборудовангыра, ата-аналаны ыра-зыланырга кергозоткен да билдиргеди ачха белонгоннин да билдиргеди.

Дарман салынуу биринчи кезюун ноябрь айны ол кюннөндөн бешинчисине дери бардырырга хар зат да хазыр болганын чертгенди. Ата-анала сабийлери полиомиелиттен ауруда кючюн тюз сайлау эттерперине ийнанганын да билдиргенди. Махиланы Мариям гриппден, кыяксы жыл саңда болганына да кырамайн, жайда, кышнда, жаз да башында, кюз артында да сабийге, абадана да ауруганыларын,

жукууп, жайлыгырга кюркутуу болганын, ол кыяилыкк бла этгенни эмда анга кыжау дарман салынуу хайырлыгынын да чертгенди. Гриппден саклан кючюн, шөндюг заманда инактивирюунган («лупорюлган») вакцинала хайырланылганыларын, аланы барысына да «А», бирини уа «В» деген эки белгилери болтурга бек башы уа - дарман салындан кюркуурга керек болмаганын

да айтаанды. Бу ишин магьаналыгынын Билим беруу департаментте ишленгени ги аңгылаганыларын, аны себепли шюколлада окутуу-аңгылаа дарман салыу кючюн, аланы кюз арты солу конюнерн ноябрин алынычында онгөрбөчюссине дери созарга деген бууркы болганын да айтаанды шахары Билим беруу департаменттин башчысы орунбасары Борчаланы Камап.

Андан ары ол шюколланы администрацияларына да кыаты айтылганын, устазла сабийдени бла ата-аналаны араларында аңгылатуу иш бардырылганын, бу иште битен керекли мадараны этериклерин да билдиргенди.

Юрий Кудрявцев республикада бюгочюкде гриппден ауругу-аңгылаа саны 6,2 процент болганын, Ставрополь крайда дарман салыу кыстау барганын, республиканы Саулук саклыу министрствосуну тилегине керге, Россия Федерацияны Саулук саклыу эм социальный айнтыу министрствосундан вакцина октябрь-ноябрь айлада келликди. Аны саны 376810 дозаны. Шөндюгө 33 процент алынганын, кыалгыны да жуукчу заманда келтирилгенин билдиргенди. Дарман салыу календарь планнга керге бардырылгынын, хайры улуу болганы себепли аны этмей кыюргга жарамазлыгынын да айтаанды. Бу иште устазла, ата-анала да аслам эс буурга керектуде.

«Тгерек столну» ишине кыатышкан - Эмма Макова, Инна Саркисин, Хидза Шакова да полиомиелите эм гриппе кыжау дарман салынуу магьаналыгынын эмда кереклигины очни чертгендиде.

ХОПЛАНЫ Марзип. СУРАТДА: «Тгерек столну» ишине кыатышканла.

Терактаны хатарлары жеткендени эмда урушну инвалидерини «Террозизмге кыжау гражд бир ниетлик» деген экинчи социальный-патриот формуларына кыатышканы битеу халкыраа, правительстволарга, Россиян граждандарына бла гражд обществону институттарына, правительстволука саналмаган халкыла аралы организацияларга ЧАКБЫРЫУ СЕЗЛЕРИ

Биз, афган урушда кыату тапканлары эмда башка урушдада аңгы-апылаа «Уруш инвалидери» деген битеруюшы жамауат организацыйлары куруган Экинчи социальный-патриот формулга кыатышканы, Террозизмге кыжау юрөшдө бир ниетликни кючөндө битеу кырааланы халкыраа, правительстволары, Россиян гражд обществону институттары, правительстволу болмаган халкыла аралы организацияларын террозизмге кыжау юрөшдө бирча кетерюпөгө чакырылды.

Террозизмне не тюрюссон да керюп болмаду, аны миллети, дини, чеклери да болмаганларыны аңгыладу анын ниетибиз болду. Политика, социальный экономика эм башка сфераларда да террозчулук ишени жолаарын кыату ахыры бла да кууртурт ючюн, Россия Федерацияны Президентини Администрациясынын Президентини Администрациясынын мадараланы биз дурус кербеу. Россиян террозизмге кыжау юрөшдө сөзуюк кен кырааланда тюзге саналы хайырлангыларды.

Шөндюгө болмулада кырал аластын органдары эмда гражд обществону институттары кючөндө бир бириктериде, кырааны эди ги эм келир заманы ючюн жууаптылыккы коюнчюндериге тийишлик дед алай ойлоду. Террозизмни нег мурдосун оңгогу: террозист организацияларга бла кымындагыла этилген болушкуну жоупн кесерге, аланы социальный бааларын кырауусууга ачылырыгыга, алаңга жак башан араларыгыга.

ны ачыкларга эмда жоку этерге, террозист куурумулга жемау этерге жер келпюкөи кюрюккы ишленге кыатышканы террозикери не жокукмай кыалмазча этерге керекди.

Бу иште жамауаты бла кырааны бир ниетли болуп мадарала этилери хайр келпюкөи кюрюккы тюрюссон. Андан сора да, жамауатка киби, кыраалга да магына услу болган жукушук тамамлау га-кюркууусулукуларын жалчынтырга себеплик этериди.

Террозчулук иште террозизмге кыжау юрөшдө бирча келпюкөи тилге турган заманда, террозизмге кыжау юрөшдө бирча келпюкөи закондоуствону ингендириууу магынасы айтып-айтылгача улду. Андан сора да, алай болмуда, бирлери террозчулук ишени ючюн жууапга тартынуу коюнчюндери, экич службаланы полноочиянын кентирги, террозизмге кыжау юрөшдө бирча келпюкөи аланда ишленгенине бла террактыны хатарлары жеткендени социальный жаны бла кууртуулануу коюнчюндериуу бек борчладан бир-биринде.

Террозизмге кыжау юрөшдө бирча келпюкөи бирге болушкы хорларкыбыз!

25-чи октябрь - Школ Библиотекалары халкыла аралы Кючюндө Мында керекли КИТАПЛАНЫ ТАБАДЫЛА

Бу байрамны школ библиотекалары халкыла аралы Ассоциациясы окуучулары юйреткүдө бла билим берүүде ала улуу магьананы тутханларына жамауатын эсин бурдурду муратда кырауганды. Тирьнауудуа жетинчи ноюбери интеренет шюколн Библиотеканын Эйфрус районн билеуло билим берген кыякы учурженинисины да кулырга-жаркыландыруу арасында хаза баш халыгы жокюду. Ким биледи, аны шөндюгөлгө оборудованине бла жалчынты бек алаат тюрюк эсе да, окууту-юйреткуну жаны бла салынган борчланы тамамлар ючюн а битеу керекли затла бардыла.

Башка школ библиотекаларына кыяксында, бизде да окуу, справочный эм энциклопедия литературадан сора да, суратлау литература да барды, - дегенди окуучулары тамаларга Беккичанн Елизавета Адыхамонова. - Битеу китап фондубуз 4745 томду, аны 3700-сө окуу литературады. Бизде окуучулары саны жалдыла 103 адам болганын эсте аланды, ол тупусунлай тамаларга отекди. Сабийдени барысы да окуу китапла бла тынгылы жалчынтынгандыла, керекли резервизиб да барды.

Билим берүүдө бу урженидиси, биринчиси, окуу литература Билим беруу департаментини Нальчикде «Китап арада» сатып алады. Ахчаны уа К.М.Мирин Билим беруу эм илму министрствосун бөлөди. Ол угбай да, арт жюллада жаңы окуу китаплагы кыстаган төрө болуп кыалганды. Сабийдени барысы да окуу китаплагы тынгылы жалчынтынгандыла, керекли резервизиб да барды.

Фонд жалаңда сатып алынганлары бла кырауыл кыялганыды, Тирьнауудуа жашаганла кеслери келтирди да кен китап бергендиде. Мында периодикалык изданила да бардыла. Елизавета Адыхамонова айтаанды, керекли информация арга айлангалы, окуучулары асламысы ары бек суюйю бардыла. Гитче класслада окутуган сабийдени библиотекаса кючөк келпирча этер ючюн, дерсе бардырылады. Аланы кезюөндө бек келгени мында болган китап бейликке бла шагьрейлендиде, хайырлангыра юрөндиде. Абаданырсы сабийде уа кроссардыга жууп табарга сөвдиде, суратлау литературадан а аскер тематиканы, фантастиканы бергек жаратдыла. Хар окуу жылы башында жа-

рашдырылган планнга керге көп тюрю ишле бардырылды. Бу сагытта уа, сөз ючюн, «Репка» («Кыара турма») деген спектаклыны жаңгы варианты хазыр этиле турды. Бешинчи-жетинчи класслары окуучулары, роляда ойнарга юйренин, анга кырауыланы кууандырырга сөвдиде айхай да, аланы араларында кеслери ата-аналары да болушкыдула.

Библиотекаса акварим салынганлы уа, интернат шюколда окутуган бек гитчелери бер апын чабакчыкк не затны суйөгени билер ючюн да келдиде.

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий. СУРАТДА: Геккичанн Елизавета окуучуула бла бирге.

Ахчы оңго Мадар этсенг, хайыр болур

Жангоразланы Ахмат бла Заур Алакаев Болонкы Аулду дауу бойнуун жер сатап алгында, бу ишден не зат чыгаргынын толуга аңгылау иш диле? Хау, аңгылай диле. «Каскад» деген кафе ишле, элчилерине отуз ишчи жер ачкандыла. Бек башы уа жамауатын жазуучулар саккыдыла эм кыюаксыздылга болушканы турдыла. Футболчу ветеранлары бир шукулук матчка барырга келгенсе, алага ол байрамны кырауан сууадымы? Сөзүсүз, сууады.

Юйрету иш жалаңда сөзлө тюрюкдө, ол ючюкө керекдиде. Бизмесим жашы кыраа адамлагы эс бурганлары огууру юлюдою.

Жангоразланы Ахматны бизнесге жашуа кеси келтиргенди. Аны акылына керге, хар эр киши башы кечиндир аман кеси килтерге керекди. Юйорю ючюн да ол жукуу алгыды. Ахмат ой бийчиси бла төрт сабий ёсдордөдиле, аланы гитчеликлеринден окууну кеслери алларына ючюн этерге юйрөтөдиле. Сабийде ынчалары Заинфанды, алталары Жууашны кыатырды эвселгерин улуу на сыкса санайдыла. Жалаңда тукумуна юсундөн угбай, халкыны жашауундан да көп зат билгенлери себепли, кыратлагы кече-кюн тынгыластан да, эркимесе, аланы бла Заур оюкунун сабийле улуулагы хурмет эте, аланы багылай биледиле.

Ахматны төрт эгечи бла эки кызындашы барды. Бу отурлу юйордө бир бирге билеклди этиу-төрөди.

Халал адамга тобөсөнг, аны кесин да, жууук адамларына да кыадар сактал, бир заманда да ачымтай турган сунаса. Алай Жангоразланы Шохабдин Огурун Магьаздан Азияга 1935 жылда көчюрюг эдиле. Молкон да сыйрып. Ол жылдада ишлей, юк-юк болуп жашай билген адамлары бюгюп, малтап, ёмюрлөдө да жашап келген журтларында узак жергеге кыстаган төрө болуп кыалганды. Аххай эди, ол бек аман иш эди. Алай Жангоразланы тамырлары зорлук сынагалыккыга, кыруумаганды. Халаллыклары да азаймаганды. Ахматны колунда ишленгенден бири, окууну башка иште көмгөчөндү. Бу коллективне не сөз, не тюрюш бир

Жангоразланы Ахмат бла Башиялы Аминат коллективлери бла.

заманда да болмаиды. Проблеманы ишчи халда, кыягысыз тамалайдыла. Аны оюмуна кеси, иш коллектив юйри киби болурга керекди: бирине билер толу шышарына. «Каскадны» ичи, тышы да бек омакды. Бютонада жайда бер келгени чөкк хаудан эуукчулук аладыла. Мында тоила бардырганла ыспас сөзлөрин айтып таусалмайдыла.

Кафеге бир келгенге экинчи кыайтай кыалмаидыла. Жалаңда «Каскада» этилген салангалары эм жылы ашлагы келпө бюсорогендиде. Администратор Башиялы Аминат айтаанды керге, «Каскадны» жетишилерино хар ишчи да кокушмулук эткенди. Баям, мадар этгенге, кыадар бола болур.

БАЙСЫЛАНЫ Марзип. СУРАТ авторнуду.

ШИМАЛ КАВКАЗ КЮН САЙЫН

Ингушетияда кырап башчыны биринчи приёмныйы

Ингушетия Республикасы ара шахары Магасда, Шимал-Кавказ федеральный округда биринчи болуп, Россия Федерацияны Президентини приёмныйы ачыганды. Приёмныйы ачыганы республикада бек магараны иште санылганды, - дегенди Ингушетияны президентини Юнус-Бек Евкуроу. Энди республикада жашаганла, аланы жаратмаган, республикада тамамларча оңил болмаган проблемаланы юспөринден кеслери жарыруларын приёмныйы бла тоюней кырап башчыга айттылыгыдыла, - дегенди ол.

Ингушетияны президентини халкы анга тарыкычына керге, кырааны Президентине да социально-экономика болумлары юспөринден оюмлары айткырык болура, ол санда Чеченден бла Шимал Осетиядан кыачынчылары юспөринден да. Ол оюмлары санында адиманы баш эркингини куурулууну 1992 жылда кюз артында Пригородный районда эм Владикавказ шахарда эмда Чеченде болган ишле бла байламы этилген уюловый ишленге жаңгыдан кырауга керекди деген оюмла да болушкыдула.

Президентини приёмныйы Магасын мэриясындады. Мында видео-конференцияла бардырыча оборудовани орнатылганды, керек болса, кырааны башчысы приёмныйы келгенге бла тоюней Москвадан сөвлөшчөра.

«Электронный гражданин» деген проект жашауда бардырылгыды

Ростов областын Октябрьск районуна «электронный гражданин» деген пилот проектти жашауда бардырырга киришгендиде. Областын администрациясы прес-службасында ИТАР-ТАСС-ны магарына айтканында, бу иште, бу жагылыгы Ростов областыда жашаганлага универсальный электрон картага беруу бла байламды.

«Адамланы атлары жазылган, пластикадан этилген, кен функциялы электрон картага борчу медицина страховани этилгени, пенсия страховани этилгенини шагьатыла, электрон банк шартта эм башка думекте болушкыдула», - дед ачыганды. «Кырап эм муниципальный жумушта этилген кууруну юсундөн Федеральный законда да айтылды. Карта кырааны территориясында хайырлангылыгыды. Регион эм муниципальный даражада картага аланы кеси затларын да кышайрга оң болушкыду. 2012 жылда келгенде башап тийишлик ачыганыны диллому бла сакталганды аны анга «Россияни миллет байлыгы» - 2010 - деген сыйлы да аталганды, майда да берилгенди.

Авары театры директору Мурат Гадышев «Кен миллети Россияни ниет, кулытура, эстетика байлыклары куурулууга эм саклыуга салган кыялыны ючюн» деген номинацияда «Билат, маастро - 2010» деген Халкыла аралы жамауатын тийишлик болганды. Аны бла бирге анга Кулытураны эм искусствону халкыла аралы академиясыны член-корреспонденти деген диплом да берилгенди.

Милдет театрга - сауга

Гамзат Цадаса атлы авары миллет театр, кесин терен магьаналы ары оюмлары бла адамланы кууандыргандан сора да, жаш телюню адеп-кылыккыга, жашау этер юйреткди, гуманитар проекткени чеклеринде ниет байлыклары саклынуу юсундөн аңгылатуу ишени бардырады. Иш ючюн театр Кулытураны эм искусствону халкыла аралы академияны диллому бла сакталганды аны анга «Россияни миллет байлыгы» - 2010 - деген сыйлы да аталганды, майда да берилгенди.

Авары театры директору Мурат Гадышев «Кен миллети Россияни ниет, кулытура, эстетика байлыклары куурулууга эм саклыуга салган кыялыны ючюн» деген номинацияда «Билат, маастро - 2010» деген Халкыла аралы жамауатын тийишлик болганды. Аны бла бирге анга Кулытураны эм искусствону халкыла аралы академиясыны член-корреспонденти деген диплом да берилгенди.

Сабийлеге телефон бла болушкуну

Кыякын жашуу болумга тошген сабийлеге психика-педагогика жаны бла болушкуну этер муратда Кваравай-Черкески «Нардыда» деген социальный-реабилитация арына базасында 2011 жылны 1-чи январьдан башап «ышануулукуну телефону» деген кен каналлы телефон ишле тейбереркиди. Ары сөлушуле барысы да халкыс болушкыдула.

Кваравай-Черкес Республикасыны президентини эм правительствону прес-службаларыны улугу магарына Кваравай-Черкески региондагы кыякын жашуу болумгадыла тошген сабийлеге болушкуну этючю Фонду эм РД-ни Саулук саклыу министрствосуну араларында Кваравай-Черкес Республиканы территориясында «ышануулукуну телефону» кууруу ишле бардырыладыла. «ышануулукуну» службасына куулукчула алына турдыла. Ала сабийлеге эм жаш адамлагы тыш кууруш берилгенди. Бу куулуктуулар враччы, психолога, педагога, социальный сферада ишленгенге керектуде. Службаны коллективтин алдан кууру турдыла.

Сбербанкно донорну коно

Кан алынуу республиканы стацииясыны врачларыны бригадасы, сбербанкны Ингушетияда бөлюмюне келип, кан алуу акцияны бардырыландыла. Ол иш кеси ырааклыгыла бла донорлукну айткыруу Кырал программасыны чеклеринде бардырылды. Врачча кан алырга деп сбербанкно эртенликте 10 сагытта келгендиде. Банкны куулукчулары, управлюющини орунбасары Темур Шадышев эм кадлла бөлюмюне начальны Фатима Кароева бла бирге врачланы кыкса лекцияларына тынгылагыдыла донорлукну магынасы эм ол жаны бла регионда болумну юсундөн.

Сбербанкны бөлюмюне 24 куулукчуууна врачча кырауандыла, аланы саулуулуктан тинткендиде. 4 литр кан да алгандыла, сора сбербанкны куулукчулары аланы сыйлагандыла. Тобөшшү, сыйлау да жаркык эм бир иш аңгыла халда баргандыла.

Жаңгы социальный технологияла

Астраханчы психолога басынчакчыгы этилген сабийдени аягы юспөринде саугадыла жаңгы социальный технологияны хайырландыла. Жаңы саныра жетмеген кышкыккылыны «Улукта деген социальный-реабилитация араларында ишленгени жаңгы эм сейриж амаллары бла шагьрейленгендиде социальный журналистиканы Клубларына кыатышканы», - дед билдиргендиде ИТАР-ТАСС-ны корреспондентини Астрахан областыны правительствосуну прес-службасындады. Анда аңгылактарына керге, араны специалистини арт-терапии (лепка, сурат ишлеу, музыка), жомак тергияны, козмедө ойнуу эм тепсеу терапиаланы кенг халда хайырландыла. Алай тиренгили хайырларындан сабийле бир бирлерини сынауларына, чыгармачылык усталыкларына юйрөндиде, жуукушпашадыла. Ол жаңгы тынчылууга этилген жолду, бир ишле, ишануулукуна, чыгармачылыгыны жукулашканын, управлюющини кыатышдыла. Семинаны ахырында аны ишине тийишликде Астрахан областыны бла сабийлеге болушкуну этючю Фонду араларында «Сабийлеге кыты болууга кыжау юрөш жаны бла Битеумилет информация компанияны бардыруу» чеклеринде келишимни кыяыл этер мурат барды.

